

Dokument na schôdzu

A8-0251/2017

6.7.2017

SPRÁVA

o väzenských systémoch a podmienkach
(2015/2062(INI))

Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

Spravodajkyňa: Joëlle Bergeron

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA	18
STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ	20
INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE	26
ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE	27

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o väzenských systémoch a podmienkach (2015/2062(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na články 2, 6 a 7 Zmluvy o Európskej únii a na Chartu základných práv Európskej únie, najmä jej články 4, 19, 47, 48 a 49,
- so zreteľom na Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (EDĽP) (článok 3, článok 8), protokoly k EDĽP a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, Európsky dohovor z roku 1987 na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania a správy Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT),
- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv (články 3 a 5), Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (článok 7) a Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu,
- so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa prijatý 20. novembra 1989 v New Yorku,
- so zreteľom na tieto všeobecné poznámky Výboru OSN pre práva dieťaťa: č. 10 (2007) o právach dieťaťa v justícii mladistvých, č. 13 (2011) o práve dieťaťa na oslobodenie od všetkých foriem násillia a č. 17 (2013) o práve dieťaťa na odpočinok, voľný čas, hru, rekreačné činnosti, kultúrny život a umenie (článok 31),
- so zreteľom na minimálne pravidlá Organizácie Spojených národov pre zaobchádzanie s väzňami, ako aj na deklarácie a zásady prijaté Valným zhromaždením; so zreteľom na štandardné minimálne pravidlá OSN pre výkon spravodlivosti voči mladistvým (pekingské pravidlá), ktoré prijalo Valné zhromaždenie; so zreteľom na usmernenia Výboru ministrov Rady Európy o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí; so zreteľom na odporúčania Výboru ministrov Rady Európy, najmä odporúčanie CM/Rec (2006) 2 týkajúce sa európskych väzenských pravidiel, odporúčanie CM/Rec (2006) 13 týkajúce sa vyšetrovacej väzby, podmienok jej výkonu a ochrany pred jej zneužitím, odporúčanie CM/Rec (2008) 11 týkajúce sa európskych pravidiel pre mladistvých páchatel'ov vystavených sankciám alebo opatreniam, odporúčanie CM/Rec (2010) 1 týkajúce sa probačných pravidiel Rady Európy a odporúčanie CM/Rec (2017) 3 o európskych predpisoch týkajúcich sa trestov a opatrení uplatňovaných v Spoločenstve; taktiež so zreteľom na odporúčania prijaté Parlamentným zhromaždením Rady Európy,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 18. januára 1996 o zlých podmienkach vo väzenských zariadeniach Európskej únie¹, uznesenie zo 17. decembra 1998 o väzenských podmienkach v Európskej únii: podmienené opatrenia a alternatívne sankcie², uznesenie z 25. novembra 2009 o viacročnom programe na roky 2010 – 2014

¹ Ú. v. ES C 32, 5.2.1996, s. 102.

² Ú. v. ES C 98, 9.4.1999, s. 299.

týkajúcom sa priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (Štokholmský program)¹ a uznesenie z 15. decembra 2011 o podmienkach zadržovania v EÚ²,

- so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi³,
- so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii⁴ („odovzdávanie väzňov“),
- so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2008/947/SVV z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky a probačné rozhodnutia na účely dohľadu nad probačnými opatreniami a alternatívnymi sankciami⁵ („probačné opatrenia a alternatívne sankcie“),
- so zreteľom na rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV z 23. októbra 2009 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie⁶ („príkaz na európsky dohľad“),
- so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní⁷,
- so zreteľom na správu Agentúry Európskej únie pre základné práva o výkone trestu odňatia slobody a jeho alternatívach: základné práva pri odovzdávaní osôb medzi členskými štátmi,
- so zreteľom na zelenú knihu Komisie zo 14. júna 2001 s názvom Posilnenie vzájomnej dôvery v európskom justičnom priestore – zelená kniha o uplatňovaní trestnoprávných predpisov EÚ v oblasti pozbavenia osobnej slobody (COM(2011)0327),
- so zreteľom na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach C–404/15 a C–659/15 PPU, Pál Aranyosi a Robert Căldăraru,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 25. novembra 2015 o predchádzaní radikalizácii a získavaní európskych občanov teroristickými organizáciami⁸ a na manuál Úradu OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) o zaobchádzaní s násilnými extrémistickými väzňami a predchádzaní násilnej radikalizácii vo väzniciach⁹,

¹ Ú. v. EÚ C 285 E, 21.10.2010, s. 12.

² Ú. v. EÚ C 168, 14.6.2013, s. 82.

³ Ú. v. ES L 190, 18.7.2002, s. 1.

⁴ Ú. v. EÚ L 327, 5.12.2008, s. 27.

⁵ Ú. v. EÚ L 337, 16.12.2008, s. 102.

⁶ Ú. v. EÚ L 294, 11.11.2009, s. 20.

⁷ Ú. v. EÚ L 132, 21.5.2016, s. 1.

⁸ Prijaté texty, P8_TA(2015)0410.

⁹ www.unodc.org/documents/brussels/News/2016.10_Handbook_on_VEPs.pdf.

- so zreteľom na svoje písomné vyhlásenie 0006/2011 zo 14. februára 2011 o porušovaní základných práv väznených osôb v Európskej únii,
 - so zreteľom na dohovory, odporúčania a rezolúcie Rady Európy týkajúce sa väzenských záležitostí,
 - so zreteľom na bielu knihu Rady Európy o preplnenosti väzníc z 28. septembra 2016,
 - so zreteľom na odporúčanie CM/Rec (2017) 3 Výboru ministrov Rady Európy pre členské štáty o európskych predpisoch týkajúcich sa trestov a opatrení uplatňovaných v Spoločenstve, ktoré prijal Výbor ministrov 22. marca 2017,
 - so zreteľom na odporúčanie CM/Rec (2012) 12 Výboru ministrov Rady Európy pre členské štáty týkajúce sa zahraničných väzňov, ktoré prijal Výbor ministrov 10. októbra 2012,
 - so zreteľom na odporúčanie CM/Rec (2012) 5 Výboru ministrov Rady Európy pre členské štáty týkajúce sa európskeho etického kódexu pre väzenský personál, ktoré prijal Výbor ministrov 12. apríla 2012,
 - so zreteľom na odporúčanie CM/Rec (2008) 11 Výboru ministrov Rady Európy pre členské štáty o európskych pravidlách pre mladistvých páchatel'ov vystavených sankciám alebo opatreniam, ktoré prijal Výbor ministrov 5. novembra 2008,
 - so zreteľom na príručku Rady Európy pre väzenské a probačné služby týkajúcu sa radikalizácie a násilného extrémizmu,
 - so zreteľom na štúdie Európskeho trestného monitorovacieho strediska (European Penal Observatory, EPO) Od vnútroštátnych postupov k európskym usmerneniam: zaujímavé iniciatívy v oblasti správy väzníc (2013) a Vnútroštátne orgány na monitorovanie väzenských podmienok a európskych noriem (2015),
 - so zreteľom na článok 52 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci a na stanovisko Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A8-0251/2017),
- A. keďže v roku 2014 bolo vo väzniciach v Európskej únii väznených viac ako pol milióna osôb, pričom toto číslo zahŕňa odsúdené osoby, ktoré si odpykávajú právoplatný trest, ako aj osoby obvinené z trestného činu, ktoré sa nachádzajú vo vyšetrovacej väzbe;
- B. keďže za väzenské podmienky a správu väzníc zodpovedajú členské štáty, ale keďže EÚ takisto zohráva potrebnú úlohu pri ochrane základných práv väzňov a pri vytváraní európskeho priestoru slobody, bezpečnosti a spravodlivosti; keďže podpora výmeny osvedčených postupov medzi členskými štátmi, ktoré čelia spoločným problémom vytvárajúcim skutočne bezpečnostné problémy v celej Európe, patrí do právomoci EÚ;
- C. keďže situácia vo väzniciach v niektorých členských štátoch a väzenské podmienky, ktoré sú niekedy ponižujúce a neľudské, vzbudzujú mimoriadne obavy, čo vyplýva napríklad zo správ Európskeho výboru Rady Európy na zabránenie mučeniu

a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu;

- D. keďže preplnenosť väzníc je v Únii častý problém, čo pripúšťa viac ako tretina členských štátov a vyplýva to aj zo správ, napríklad z najnovšieho vydania výročnej štatistiky Rady Európy v oblasti trestného súdnictva (SPACE), ktorá bola uverejnená 14. marca 2017; a keďže Európsky súd pre ľudské práva považuje preplnenosť väzníc za porušenie článku 3 EDLP;
- E. keďže preplnenosť väzníc komplikuje vydanie a odovzdanie odsúdených osôb vzhľadom na obavy týkajúce sa zlých podmienok vo väzniciach v prijímajúcom štáte; keďže v niektorých členských štátoch sa situácia stále zhoršuje a v niektorých väzniciach sa stáva neudržateľnou;
- F. keďže preplnenosť väzníc vážne zhoršuje kvalitu väzenských podmienok, môže prispievať k radikalizácii, má nepriaznivé účinky na zdravie a dobré životné podmienky väzňov, je prekážkou ich sociálnej rehabilitácie a vedie k vytváraniu nebezpečného, komplikovaného a nezdravého pracovného prostredia pre väzenský personál;
- G. keďže Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku zo 6. októbra 2005 vo veci Hirst proti Spojenému kráľovstvu potvrdil, že všeobecné a automatické obmedzenie práva väzňov voliť je v rozpore s demokraciou; keďže v roku 2011 sa v Poľsku zúčastnilo na parlamentných voľbách 58,7 % väzňov oprávnených voliť;
- H. keďže neexistuje súvzťažnosť medzi prísnosťou rozsudkov a poklesom miery kriminality;
- I. keďže väznenie je mimoriadne nevhodné pre niektoré zraniteľné osoby, ako sú napríklad maloleté osoby, starší ľudia, tehotné ženy a osoby trpiace vážnymi duševnými alebo telesnými chorobami alebo poruchami; keďže takéto osoby si vyžadujú vhodný prístup prispôbený ich potrebám;
- J. keďže v článku 37 Dohovoru OSN o právach dieťaťa sa stanovuje, že pozbavenie slobody sa u detí používa „len ako krajné opatrenie a na najkratší potrebný čas“ a že „každé také dieťa umiestnené oddelene od dospelých, iba ak by sa uvážilo, že neoddeľovať ho od dospelých je v jeho vlastnom záujme“;
- K. keďže podľa údajov Eurostatu tvorili v roku 2014 viac ako 20 % celej väzenskej populácie osoby vo vyšetrovacej väzbe;
- L. keďže väzba by sa mala využívať len ako posledná možnosť; keďže deti by nikdy nemali byť držané v zariadení, ktoré na ne môže mať negatívny vplyv; keďže je vždy potrebné zohľadniť osobitné potreby detí zodpovedajúce ich štádiu vývoja;
- M. keďže uväznenie vrátane vyšetrovacej väzby by sa malo používať len v zákonom odôvodnených prípadoch a v prípade väzňov, ktorí nepredstavujú vážne nebezpečenstvo pre spoločnosť, by sa mali uprednostňovať alternatívne tresty (domáce väzenie alebo iné opatrenia), čím by sa malo zabezpečiť ich zadržiavanie v otvorenom alebo známom prostredí a lepší prístup k sociálnym službám, starostlivosti a reintegrácii;

- N. keďže mladiství páchatelia by v zásade mali mať vždy nárok na alternatívne opatrenia k väzbe bez ohľadu na to, aký trestný čin spáchali;
- O. keďže podľa údajov Rady Európy za rok 2015 v priemere až 10,8 % väzňov v európskych väzniciach predstavujú cudzinci (pričom v roku 2014 bol tento údaj 13,7 %), ktorí sú najčastejšie umiestňovaní do vyšetrovacej väzby vzhľadom na údajne vyššie riziko úteku;
- P. keďže väzenský personál plní dôležitú funkciu pre spoločnosť a jeho členovia by mali mať také podmienky zamestnávania, ktoré zodpovedajú ich kvalifikácii a zohľadňujú náročnú povahu ich práce; keďže zabezpečenie dobrých väzenských podmienok si vzhľadom na náročnú a chúlостivú povahu tejto práce vyžaduje opatrenia, medzi ktoré patrí lepšia úvodná a priebežná odborná príprava väzenského personálu, zvýšenie pridelených finančných prostriedkov, výmena najlepších postupov, dôstojné a bezpečné pracovné podmienky a zvýšenie počtu týchto pracovníkov; keďže priebežná odborná príprava by väzenskému personálu pomohla riešiť nové a vynárajúce sa problémy, ako je napríklad radikalizácia vo väzniciach;
- Q. keďže predpokladom humánnych väzenských podmienok, a tým aj úspešnosti koncepcií väzby navrhnutých na zlepšenie riadenia väznic, úspešnú reintegráciu väzňov do spoločnosti a zníženie rizika radikalizácie a recidívy, je motivovaný, oddaný a rešpektovaný personál;
- R. keďže sebapoškodzovanie a násilné správanie väzňov je často vyvolané preplnenosťou väznic a žalostnými väzenskými podmienkami; keďže ďalším faktorom je aj nedostatočná odborná príprava a kvalifikácia zamestnancov; keďže v mnohých väzniciach úroveň napätia vytvára mimoriadne náročné pracovné podmienky pre väzenský personál, čo v niektorých členských štátoch EÚ viedlo ku konaniu viacerých protestných pracovných opatrení kolektívneho vyjednávania;
- S. keďže efektívna väzenská správa potrebuje na výkon svojho bezpečnostného a rehabilitačného poslania dostatok finančných prostriedkov a zamestnancov;
- T keďže zákaz mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania je univerzálnym pravidlom, ktoré sa vzťahuje na dospelých aj na deti, a akékoľvek porušenie základných práv väzňov, ktorá nevyplýva z obmedzení nevyhnutných na odňatie slobody, je poškodením ľudskej dôstojnosti;
- U. keďže počet samovrážd vo väzniciach v EÚ je mimoriadne znepokojivý;
- V. keďže radikalizácia v mnohých väzniciach v EÚ je jav, ktorý vzbudzuje vážne obavy a vyžaduje si osobitnú pozornosť a ktorý treba riešiť vhodnými prostriedkami na základe plného rešpektovania ľudských práv a medzinárodných záväzkov; keďže medzi príčiny nárastu tohto javu môžu patriť neľudské podmienky väzníca a preplnenosť väznic, ktoré môžu viesť k zvýšeniu vplyvu osôb nabádajúcich k násilnému extrémizmu;
- W. keďže Únia v rámci Európskeho programu v oblasti bezpečnosti sprístupnila finančné prostriedky na boj proti radikalizácii vo väzniciach; keďže vzhľadom na bezpečnostnú situáciu v Európe by mal každý členský štát okamžite prijať opatrenia na prevenciu

radikalizácie vo väzniciach; keďže v tomto smere je kľúčová výmena osvedčených postupov na európskej úrovni;

- X. keďže niektoré zo súčasných väzenských systémov a zariadení a značný podiel budov, ktoré sa v súčasnosti v mnohých európskych krajinách využívajú ako väznice, pochádzajú z 19. storočia; keďže niektoré z týchto budov už nie sú vhodné na používanie v 21. storočí, lebo žalostné podmienky v nich sú porušením základných ľudských práv;
- Y. keďže z výskumu vyplýva, že rozvoj zastupiteľskej demokracie a konštruktívneho dialógu vo väzniciach je pre väzňov, personál a širšiu spoločnosť prínosný a pomáha zlepšovať vzťahy medzi personálom a väzňami;
1. je veľmi znepokojený väzenskými podmienkami, ktoré existujú v niektorých členských štátoch, a stavom viacerých európskych väzníc; vyzýva členské štáty, aby dodržiavali pravidlá väznenia vyplývajúce z nástrojov medzinárodného práva a noriem Rady Európy; poznamenáva, že zbavenie slobody sa nerovná zbaveniu dôstojnosti; vyzýva členské štáty, aby prijali nezávislé mechanizmy na monitorovanie väzníc, ako sa stanovuje v opčnom protokole k Dohovoru proti mučeniu (OPCAT);
 2. vyzýva členské štáty, aby posilnili svoje systémy súdnictva a investovali do odbornej prípravy sudcov;
 3. opätovne potvrdzuje, že väzenské podmienky sú rozhodujúcim prvkom pri uplatňovaní zásady vzájomného uznávania súdnych rozhodnutí v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti Európskej únie, čo potvrdil aj Súdny dvor vo veciach Aranyosi a Căldăraru; pripomína základný význam zásady vzájomného uznávania rozsudkov, ktorá sa stanovuje v Zmluve o Európskej únii;
 4. vyjadruje poľutovanie nad tým, že preplnenosť väzníc je v Európe veľmi bežná; je veľmi znepokojený najnovšími záznamami o preplnenosti v niektorých členských štátoch; zdôrazňuje, že podľa najnovšieho vydania výročnej štatistiky Rady Európy v oblasti trestného súdnictva, ktorá bola uverejnená 14. marca 2017, počet väznených osôb naďalej prekračuje počet dostupných miest v tretine európskych väzenských zariadení; vyzýva členské štáty, aby dodržiavali odporúčania uvedené v bielej knihe Rady Európy o preplnenosti väzníc z 28. septembra 2016 a odporúčanie R(99) 22 Výboru ministrov Rady Európy z 30. septembra 1999 týkajúce sa preplnenosti väzníc a zväčšovania väzenskej populácie;
 5. poukazuje na to, že členské štáty vypočítavajú väzenskú kapacitu, a tým aj mieru preplnenosti, podľa priestorových parametrov, ktoré sa medzi jednotlivými krajinami radikálne líšia, v dôsledku čoho je ťažké, ak nie priam nemožné, urobiť porovnania v rámci celej Únie;
 6. vyjadruje ďalej hlboké poľutovanie nad tým, že v mnohých prípadoch má preplnenosť väzníc vážny vplyv na bezpečnosť väzenského personálu a väzňov, ovplyvňuje životné podmienky a zdravie, aktivity, ktoré sú k dispozícii, lekársku a psychologickú starostlivosť a rehabilitáciu a sledovanie väzňov; naliehavo vyzýva členské štáty, aby vytvorili systémy a databázy na monitorovanie väzenských podmienok v reálnom

čase a zabezpečili efektívne rozmiestnenie väzenskej populácie;

7. tvrdí, že preplnenosť nemožno vyriešiť len zvýšením kapacít väzníc, keďže väzenská populácia sa obvykle zvyšuje rovnakým tempom ako väzenské kapacity; žiada však členské štáty, aby vyčlenili dostatočné zdroje na rekonštrukciu a modernizáciu väzníc s cieľom uprednostňovať malé objekty s ubytovaním pre obmedzený počet väzňov, poskytnúť dôstojné väzenské podmienky, vytvoriť spoločné priestory, ktoré spĺňajú kritériá poskytovania aktivít a socializácie, podporovať rehabilitáciu a opätovné začlenenie do spoločnosti, vytvoriť ďalšie vzdelávacie zariadenia a vytvoriť bezpečnejšie prostredie tak pre väzňov, ako aj pre väzenský personál;
8. domnieva sa, že pravidlá väzby, ktoré sa líšia v závislosti od väzňov a miery rizika, ktoré predstavujú, sú dobrým spôsobom, ako predchádzať recidíve a podporovať reintegráciu do spoločnosti; opäť poukazuje na to, že reintegračné opatrenia sa musia internalizovať a musia sa začať už počas väzby; vyzýva členské štáty, aby pri rozhodovaní o rozmiestňovaní väzenskej populácie brali do úvahy druh spáchaného trestného činu a aby zabráňovali tomu, aby sa krátkodobí väzni a tí, ktorí boli odsúdení za menej závažné trestné činy, dostávali do kontaktu s dlhodobými väzňami;
9. vyzýva členské štáty, aby poskytovali väzňom vyvážený program činností a umožnili im tráviť denne mimo svojich ciel toľko hodín, koľko si vyžaduje primeraná úroveň ľudskej a sociálnej interakcie s cieľom znížiť frustráciu a násilie; zdôrazňuje, že ubytovanie poskytované väzňom, a najmä podmienky na spanie, musia rešpektovať ľudskú dôstojnosť a súkromie a spĺňať zdravotné a hygienické požiadavky, pričom náležitá pozornosť by sa mala venovať klimatickým podmienkam a najmä podlahovej ploche, kubickému obsahu vzduchu, osvetleniu, zabráneniu vysokej hladine hluku, vykurovaniu a ventilácii; vyzýva všetky členské štáty, aby prijali spoločnú definíciu „minimálneho priestoru“, ktorý by sa mal poskytovať každej väznenej osobe; pripomína, že Komisia nedávno poukázala na možnosť financovania opatrení v členských štátoch zo štrukturálnych fondov EÚ;
10. vyzýva členské štáty, aby v kontexte uplatňovania sankcií zvažili najímanie dobrovoľníkov, ktorí by pomáhali odbornému personálu, s cieľom vytvoriť prepojenia, ktoré budú podporovať reintegráciu jednotlivcov do spoločnosti; domnieva sa, že úlohy dobrovoľníkov by mali byť jasne odlíšené od úloh, ktoré vykonáva odborný personál, a mali by sa pohybovať v rozmedzí ich kompetencií;
11. navrhuje, aby členské štáty zriadili inšpektoráty pre väzenské zariadenia (ako je to už v niektorých členských štátoch), aby pri hodnotení väzenských podmienok mohli vychádzať zo zistení nezávislých orgánov;
12. je znepokojený zvýšenou privatizáciou väzenských systémov v EÚ a pripomína, že privatizácia väzenských systémov často ponecháva otvorených veľa otázok týkajúcich sa jej vplyvu na podmienky zadržiavania a na dodržiavanie základných práv; vyjadruje poľutovanie nad tým, že bolo zrealizovaných len veľmi málo porovnávacích štúdií na posúdenie nákladov a kvality riadenia vo verejných a súkromných väzniciach; zdôrazňuje, že hlavné úlohy v oblasti usmerňovania, monitorovania a súdnej administratívy musia ostať pod kontrolou štátu;
13. zdôrazňuje, že vyšetrovacia väzba musí ostať krajným opatrením, ktoré sa používa len

v prípadoch, keď je to úplne nevyhnutné, a počas čo najkratšieho obdobia v súlade s príslušným vnútroštátnym trestným poriadkom; vyjadruje poľutovanie nad tým, že v mnohých členských štátoch sa umiestňovanie do vyšetrovacej väzby bežne využíva, čo môže v kombinácii so zlými väzenskými podmienkami a ďalšími faktormi znamenať porušenie základných práv väzňov; domnieva sa, že riešenie problému nadmerného využívania vyšetrovacej väzby si vyžaduje inovatívne riešenia vrátane modernizácie trestného poriadku a posilnenia súdnictva;

14. pripomína, že v európskych väzenských pravidlách, ktoré prijal Výbor ministrov Rady Európy, sa zdôrazňuje, že väzni by mali mať možnosť zúčastňovať sa na voľbách, referendách a iných aspektoch verejného života, pokiaľ ich právo na takúto účasť nie je obmedzené vnútroštátnym právom; pripomína, že účasť na volebných činnostiach umožňuje väzňom, aby sa opäť stali aktívnymi členmi spoločnosti, čo pomáha pri ich reintegrácii; naliehavo vyzýva členské štáty, aby uľahčovali väzňom praktický prístup k volebným právam, napríklad zriaďovaním volebných miestností vo väzniciach počas volebných dní;
15. trvá na tom, že by sa malo uplatňovať efektívne dlhodobé riadenie väzenských systémov, pričom by sa mal znižovať počet väzňov prostredníctvom častejšieho využívania neväzobných trestných opatrení – ako je verejnoprospešná práca či elektronické monitorovanie – a minimalizácie využívania vyšetrovacej väzby;
16. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že okrem trestajúceho aspektu väzenia sa bude pozornosť venovať aj rozvíjaniu praktických zručností a rehabilitácii väzňov, s cieľom umožniť lepšie zvládnutie trestu, úspešnú reintegráciu do spoločnosti a zníženie miery recidívy; pripomína, že v prípade kratších výkonov trestu vedie uväznenie v porovnaní s alternatívnymi opatreniami k častejšej recidíve;
17. nabáda členské štáty, aby zaviedli opatrenia na úpravu rozsudkov, najmä v prípade najkratších výkonov trestu, vrátane využívania čiastočného výkonu trestu na slobode, výkonu trestu počas dovolenky, aby väzeň neprišiel o prácu, výkonu verejnoprospešných služieb a častejšieho využívania domáceho väzenia a elektronického monitorovania; zároveň sa domnieva, že vynášanie rozsudkov by malo byť viac prispôbené jednotlivcovi, aby sa umožnil lepší výkon trestu;
18. domnieva sa, že na dosiahnutie účinnosti by sa nové, neväzobné opatrenia mali prijímať spoločne s inými opatreniami, ako sú napríklad trestnoprávne, vzdelávacie a sociálne reformy zamerané na podporu reintegrácie a kontaktu s vonkajšou spoločnosťou a hospodárstvom; v tejto súvislosti je presvedčený, že orgány väzenskej správy by mali naviazať silné vzťahy s miestnymi komunitami a vypracúvať vysvetľujúce dokumenty a poskytovať štatistické dôkazy zamerané na presvedčenie verejnosti o tom, že neväzobné opatrenia sú potrebné na zníženie recidívy, ako aj na zabezpečenie dlhodobej bezpečnosti v spoločnosti; v tejto súvislosti upriamuje pozornosť na osvedčené postupy, ktoré existujú v škandinávskych krajinách;
19. vyzýva Komisiu, aby uskutočnila porovnávaciu štúdiu s cieľom preskúmať alternatívne opatrenia členských štátov a podporovať šírenie vnútroštátnych osvedčených postupov;
20. vyzýva všetky členské štáty, aby zaviedli dôslednejšie opatrenia na monitorovanie väzňov po ich prepustení z väzenia, ak boli odsúdení za závažné trestné činy; navrhuje,

aby sa zaviedli opatrenia nasledujúce po prepustení, ktorých súčasťou by bolo vypočutie pod vedením sudcu za účasti probačných a reintegračných úradníkov zamerané na zhodnotenie reintegrácie do spoločnosti a rizika recidívy;

21. zdôrazňuje, že v rámcovom rozhodnutí o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách sa stanovujú mechanizmy vzájomného uznávania platné pre opatrenia používané členskými štátmi, ako sú napríklad obmedzenia pohybu, výkon verejnoprospešných prác, obmedzenia komunikácie a opatrenia na vyhostenie, a že v rámcovom rozhodnutí o príkaze na európsky dohľad sa rovnaký prístup stanovuje v prípade vyšetrovacej väzby;
22. žiada členské štáty, aby dodržiavali osobitné odporúčania týkajúce sa väzenských podmienok pre väzňov, ktorí si vyžadujú osobitnú starostlivosť; vyjadruje poľutovanie nad tým, že osoby trpiace duševnou poruchou často sú a ostávajú vo väzení len preto, lebo mimo neho chýbajú primerané služby, a pripomína, že podľa Európskeho súdu pre ľudské práva neprimerané zaobchádzanie s osobami trpiacimi duševnou poruchou môže predstavovať porušenie článku 3 EDLP a v prípade väzňov so samovražednými sklonsmi aj porušenie článku 2 tohto dohovoru (právo na život);
23. vyjadruje poľutovanie nad tým, že v niektorých členských štátoch sa v plnom rozsahu nezohľadňuje zraniteľná situáciu starších väzňov a väzňov so zdravotným postihnutím; vyzýva členské štáty, aby zabezpečili, že starší väzni, ktorí sa stanú zdravotne nespôsobilými, budú prepustení, a väzňom so zdravotným postihnutím sa poskytnú potrebná infraštruktúra;
24. vyzýva členské štáty, aby podnikli kroky na odstránenie akejkoľvek formy diskriminácie na základe sexuálnej orientácie alebo rodovej identity pri zaobchádzaní s väzňami a aby zaručili práva väzňov na sexualitu;
25. zdôrazňuje, že väzenkyne majú osobitné potreby a musia mať prístup k primeraným zdravotníckym službám, lekárske vyšetreniam a náležitým sanitárnym opatreniam; vyzýva členské štáty, aby sa riadili platnými odporúčaniami týkajúcimi sa zaobchádzania s väzenkyňami a aby zabránili akejkoľvek rodovej diskriminácii;
26. považuje za nevyhnutné, aby sa osobitná pozornosť venovala potrebám väznených žien počas tehotenstva, ale aj po pôrode, a aby sa im poskytli primerané priestory na dojčenie a kvalifikovaná a špecializovaná ošetrovateľská starostlivosť; považuje za vhodné zamyslieť sa nad alternatívnymi modelmi, ktoré zohľadňujú dobré podmienky detí vo väzniciach; zastáva názor, že automatické oddelenie matky od dieťaťa spôsobuje dieťaťu silné emočné rozrušenie a môže predstavovať dodatočný trest ovplyvňujúci tak matku, ako aj dieťa;
27. vyjadruje znepokojenie nad vysokým počtom samovrážd vo väzniciach; vyzýva každý členský štát, aby vypracoval národný akčný plán na prevenciu samovrážd u ľudí, ktorí sú zadržávaní;
28. nabáda členské štáty, aby v záujme zachovania rodinných väzieb zabezpečili pravidelný kontakt väzňov s rodinou a priateľmi tým, že sa im umožní, aby si mohli odpykať trest v zariadení v blízkosti domova, a prostredníctvom podpory návštev, telefonických rozhovorov a využívania elektronickej komunikácie podliehajúcej schváleniu sudcom

a monitorovaniu väzenskou správou; pripomína, že pojem rodiny by sa mal vykladať extenzívne a zahŕňať aj neformalizované vzťahy; považuje za dôležité, aby sa zabezpečili vhodné podmienky na zachovanie týchto väzieb;

29. odsudzuje politiku geografického rozmiestnenia väznic, ktorú uplatňujú niektoré štáty, pretože predstavuje trest navyše pre rodiny väzňov; naliehavo vyzýva na zavedenie opatrení, ktoré by umožňovali všetkým väzňom, ktorí sú zadrživani d'aleko od svojich domovov, aby boli premiestnení bližšie, ak súdny orgán nerozhodne zo zákonných dôvodov inak; pripomína, že podľa Európskeho súdu pre ľudské práva zadrživanie osoby vo väznici, ktorá je taká vzdialená od jej rodiny, že veľmi sťažuje alebo dokonca znemožňuje rodinné návštevy, môže predstavovať porušenie článku 8 EDLP (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života);
30. opätovne potvrdzuje, že s deťmi vo väzniciach je dôležité zaobchádzať tak, aby sa zohľadňovali ich záujmy, najmä aby sa vždy umiestňovali oddelene od dospelých, a to aj počas väzenských presunov, a aby sa im poskytovalo právo udržiavať kontakt s rodinou, ak súd nerozhodne inak; vyjadruje poľutovanie nad tým, že v niektorých členských štátoch sú mladiství páchatelia umiestnení v zariadeniach spoločne s dospelými, čo ich vystavuje riziku zneužívania a násilia a pripravuje ich o osobitnú starostlivosť, ktorú takáto zraniteľná skupina potrebuje; pripomína, že podľa smernice (EÚ) 2016/800 o procesných zárukách pre deti sa uprednostňuje používanie alternatívnych opatrení; vyzýva členské štáty, aby vytvárali strediská starostlivosti určené pre mladistvých;
31. pripomína, že deťom vo väzbe by sa mala poskytovať starostlivosť, ochrana a všetka potrebná sociálna, vzdelávacia, profesijná, psychologická, zdravotná a psychická starostlivosť, ktorú si môžu vyžadovať vzhľadom na svoj vek, pohlavie a osobnosť; nabáda členské štáty, aby namiesto uväznenia podporovali skôr bezpečné výchovné centrá so zariadeniami psychiatrickej starostlivosti pre najproblematickejšie deti; vyzýva členské štáty, aby rozšírili osobitnú starostlivosť a osobitnú ochranu o deti vo väzbe;
32. vyzýva členské štáty, aby mladistvým vo väzniciach poskytovali náležité vzdelávacie zariadenia; konštatuje, že deti vo väzbe musia mať prístup k programom, ktoré ich vopred pripravujú na návrat do ich komunit, pričom sa im venuje plná pozornosť z hľadiska ich emočných a fyzických potrieb, rodinných vzťahov, ubytovania, školského vzdelávania a možností zamestnania a sociálno-ekonomického postavenia;
33. nabáda Komisiu, aby vytvorila osobitné pracovné skupiny zložené zo zástupcov ministerstiev spravodlivosti členských štátov a vnútroštátnych orgánov, ako aj mimovládnych organizácií pôsobiacich v tejto oblasti s cieľom uľahčiť výmenu najlepších postupov;
34. zdôrazňuje, že deti vo väzbe by mali udržiavať pravidelný a zmysluplný kontakt s rodičmi, rodinou a priateľmi prostredníctvom návštev a korešpondencie, okrem prípadov, ak sú potrebné obmedzenia v záujme spravodlivosti a v záujme dieťaťa; pripomína, že obmedzenia tohto práva by sa nikdy nemali používať ako trest;
35. žiada Komisiu, aby podporovala politiky zamerané na prekonávanie diskriminácie, ktorou by mohli trpieť deti väznených rodičov, z hľadiska posilnenia sociálnej integrácie

a budovania inkluzívnej a spravodlivej spoločnosti;

36. uznáva právo detí na udržiavanie priameho kontaktu s ich väzným rodičom a zároveň pripomína právo väzňov na rodičovstvo; v tejto súvislosti sa domnieva, že väznice by mali byť vybavené vhodným priestorom pre deti, kde by na deti dohliadali riadne vyškolení väzenskí pracovníci, sociálni asistenti a dobrovoľníci z mimovládnych organizácií, ktorí môžu pomáhať deťom a rodinám počas väzenských návštev;
37. vyzýva Komisiu, aby zhodnotila možnosť vypracovania memoranda o porozumení na úrovni EÚ s cieľom zabezpečiť ochranu rodičovského vzťahu väznených rodičov a umožniť rodičom, aby mohli byť prítomní pri významných chvíľach z hľadiska vzdelávania svojich detí, čím by sa chránili záujmy maloletých osôb;
38. zdôrazňuje, že väzni, ktorí sú zadržávaní v inom členskom štáte, než je ich členský štát pobytu, majú väčšie ťažkosti pri udržiavaní kontaktu so svojimi rodinami;
39. žiada členské štáty, aby dodržiavali platné odporúčania týkajúce sa zaobchádzania s väznými cudzincami, ktoré vychádzajú z ich práva nebyť diskriminovaný, a najmä aby podporovali opatrenia kultúrnych mediátorov;
40. vyzýva členské štáty, aby samoväzbu využívali len ako poslednú možnosť a ak väzeň predstavuje nebezpečenstvo pre ostatných väzňov alebo pre seba a aby vytvorili všetky možné mechanizmy na predchádzanie zneužívaniu; vyzýva členské štáty, aby prestali používať samoväzbu v prípade maloletých osôb;
41. vyzýva členské štáty, aby účinnejšie bojovali proti obchodovaniu s nepovolenými látkami a drogami vo väzniciach;
42. pripomína zásadu všeobecného práva na zdravie a vyzýva členské štáty, aby vo väzniciach zaručili prístup k primeraným službám zdravotnej starostlivosti a vhodným zdravotníckym zariadeniam a aby zabezpečili prístup väzňov k zdravotnej starostlivosti vždy, keď je to potrebné, prostredníctvom menovania dostatočného počtu kvalifikovaných zdravotníckych pracovníkov do každej väznice; vyjadruje znepokojenie nad ťažkosťami, s ktorými sa väzni vo viacerých členských štátoch stretávajú, keď potrebujú lekára alebo psychologickú podporu;
43. naliehavo vyzýva členské štáty na zabezpečenie toho, aby väzni trpiaci závažným alebo chronickým ochorením vrátane rakoviny dostávali špecifickú liečbu, ktorú potrebujú;
44. vyzýva tie členské štáty, ktoré zatiaľ takýto postup neuplatňujú, aby zväzili úpravu trestu vážne chorých väzňov z humanitárnych dôvodov, na základe súdneho povolenia a s ohľadom na stupeň nebezpečnosti zadržávaných osôb a stanovisko výboru expertov;
45. žiada členské štáty, aby bojovali proti rozširujúcej sa radikalizácii vo väzniciach a zároveň chránili slobodu náboženstva a vyhýbali sa diskriminácii v súvislosti s praktizovaním určitej viery; zdôrazňuje, že akýkoľvek osobitný program zameraný na istú skupinu väzňov, ako sú napríklad väzni považovaní za „zradikalizovaných“, musí rešpektovať rovnaké kritériá ľudských práv a medzinárodné záväzky ako v prípade

všetkých ostatných väzňov; odporúča, aby väzenské správy informovali príslušné orgány o radikalizácii jednotlivcov;

46. zdôrazňuje, že nehumánne väzenské podmienky, zlé zaobchádzanie a preplnenosť väzníc môžu byť faktormi zvyšujúcimi riziko radikalizácie;
47. domnieva sa, že problém radikalizácie sa dá efektívne riešiť okrem iného prostredníctvom lepšieho odhaľovania počiatkových znakov tohto javu (napr. vďaka odbornej príprave pracovníkov a zlepšeniu väzenského spravodajstva), zlepšenia mechanizmov na riešenie prejavov extrémistického správania, rozvoja vzdelávacích opatrení a podpory dialógu a komunikácie medzi náboženstvami; domnieva sa, že v boji proti radikalizácii je nevyhnutné lepšie poradenstvo, intenzívnejšia psychologická starostlivosť a kontakt s ľuďmi, ktorí prešli deradikalizáciou; poznamenáva, že mladí ľudia sú mimoriadne náchylní na propagandu, ktorú šíria teroristické organizácie; nabáda členské štáty, aby zaviedli programy deradikalizácie;
48. domnieva sa, že medzi monitorovacie činnosti členských štátov by malo patriť nahlasovanie najnebezpečnejších zradikalizovaných väzňov justičným orgánom a/alebo vnútroštátnym orgánom zodpovedným za boj proti terorizmu;
49. nabáda členské štáty, aby si vymieňali osvedčené postupy s cieľom zabráňovať radikalizácii vo väzniciach a v zariadeniach určených na zaistenie maloletých osôb a bojovať proti nej; pripomína, že v rámci Európskeho programu v oblasti bezpečnosti EÚ sprístupnila finančné prostriedky na podporu odbornej prípravy väzenského personálu s cieľom bojovať proti radikalizácii vo väzniciach; vyzýva členské štáty, aby naplno využívali centrum excelentnosti siete na zvyšovanie povedomia o radikalizácii (RAN) a osobitne aby si ďalej vymieňali odborné znalosti prostredníctvom jeho pracovnej skupiny pre väzenské a probačné služby;
50. poukazuje na to, že jedným z možných opatrení na obmedzenie radikalizácie vo väzniciach by mohli byť odlišné pravidlá pre zadržiavanie väzňov, ktorí sú považovaní za radikalizovaných alebo ktorí boli členmi teroristických organizácií; varuje však, že takéto opatrenia by sa mali zaviesť iba jednotlivo na základe posúdenia individuálnych prípadov a mali by sa zakladať na súdnom rozhodnutí a podliehať prieskumu zo strany príslušných súdnych orgánov;
51. zdôrazňuje, že väzenský personál vykonáva veľmi náročnú prácu pre komunitu, a preto by mal mať primerané platové ohodnotenie a dôstojné pracovné podmienky, medzi ktoré by malo patriť bezplatné psychologické poradenstvo a osobitné linky pomoci na poskytovanie podpory personálu, ktorý čelí problémom, ktoré by mohli ovplyvniť jeho prácu;
52. pripomína, že na zabezpečenie dobrých väzenských podmienok vo väzniciach je potrebné spoločenské uznanie a systematická odborná príprava väzenského personálu; nabáda členské štáty, aby si vymieňali informácie, vymieňali si a uplatňovali osvedčené postupy a prijali kódex správania a etiky pre zamestnancov väzníc; žiada, aby sa na tento účel zvolalo generálne zhromaždenie väzenskej správy, ktoré by malo zahŕňať zástupcov väzenského personálu;

53. pripomína zásadnú úlohu sociálneho dialógu s väzenským personálom, ako aj potrebu zapojenia tohto personálu prostredníctvom informácií a konzultácií najmä pri vyvíjaní nových väzenských koncepcií navrhnutých na zlepšenie väzenských systémov a podmienok vrátane tých, ktoré sú zamerané na zabránenie šíreniu hrozieb radikalizácie;
54. vyzýva členské štáty, aby zabezpečili pravidelný dialóg medzi väzňami a väzenským personálom, keďže dobré pracovné vzťahy medzi personálom a väzňami sú základným prvkom dynamickej bezpečnosti pri zmiernovaní potenciálnych incidentov alebo pri obnovovaní poriadku prostredníctvom procesu dialógu;
55. vyzýva členské štáty, aby nabádali riaditeľov väzníc, aby sa zaviazali k vytvoreniu väzenských rád vo všetkých zariadeniach;
56. vyzýva Komisiu, aby otvorila európske fórum o väzenských podmienkach s cieľom podporovať výmenu osvedčených postupov medzi expertmi a odborníkmi z praxe vo všetkých členských štátoch;
57. vyzýva Komisiu a inštitúcie EÚ, aby prijali potrebné opatrenia vo svojej oblasti pôsobnosti s cieľom zaručiť dodržiavanie a ochranu základných práv väzňov, najmä zraniteľných osôb, detí, duševne chorých osôb, osôb so zdravotným postihnutím a žien a aby zároveň prijali spoločné európske normy a pravidlá zadržiavania vo všetkých členských štátoch;
58. vyzýva Komisiu, aby monitorovala a zhromažďovala informácie a štatistiky o väzenských podmienkach vo všetkých členských štátoch a o všetkých prípadoch porušovania základných práv väznených osôb, pričom je potrebné dodržiavať zásadu subsidiarity; vyzýva členské štáty, aby poslancom Európskeho parlamentu umožnili bezproblémový prístup do väzníc a zariadení určených na zaistenie;
59. žiada členské štáty, aby v súlade s odporúčaním Rady Európy 1656/2004 z 27. apríla 2004 prijali európsku väzenskú chartu;
60. vyzýva členské štáty, aby podporovali politiky zamerané na reintegráciu väzňov do občianskeho života, najmä politiky zamerané na odstránenie štrukturálnych prekážok, ktoré bránia reintegrácii bývalých väzňov do spoločnosti, a aby zaviedli politiky na sledovanie a úpravu trestov; poukazuje na to, že recidíva je menej častá, keď majú väzni zabezpečený postupný prechod zo života vo väzení do života mimo väzenia;
61. domnieva sa, že restoratívny a ochranný prístup systémov trestného súdnictva automaticky prináša väčšie rešpektovanie ľudskej dôstojnosti jednotlivca, keďže jeho cieľom je ochrana spoločnosti a rehabilitácia danej osoby uľahčením naplnenia reedukačných cieľov trestu, opätovného začlenenia väzňov do spoločnosti a zníženia recidívy; vyjadruje poľutovanie nad tým, že vo väčšine členských štátov EÚ takmer úplne chýba prednostné rozvíjanie mediačných a restoratívnych postupov pred disciplinárnymi konaniami; nabáda členské štáty, aby uprednostňovali politiky a právne predpisy zamerané na restoratívnu a mediačnú justíciu, ktorá využíva skôr spoločenské, ekonomické a kultúrne nástroje než čisto trestné opatrenia;
62. zdôrazňuje význam poskytovania prístupu väzňov k vzdelaniu a odborným

kvalifikáciám; nabáda členské štáty, aby ponúkali všetkým väzňom zmysluplné činnosti, napríklad vzdelávacie školenia alebo pracovné príležitosti v súlade s medzinárodnými normami, s cieľom resocializovať väzňov a poskytnúť im nástroje na bezúhonný život po odpykaní trestu; nabáda členské štáty, aby zabezpečili, že väzni počas zadržania budú pracovať, študovať alebo absolvujú školiaci program, čím sa zabezpečí lepšie využitie času a príprava na ich opätovné začlenenie do spoločnosti; považuje za nevyhnutné, aby mali maloleté osoby prístup ku školskému vzdelávaniu a k odbornej príprave;

63. nabáda členské štáty, aby vytvorili nástroje na podporu návratu väzňov do pracovného života s cieľom identifikovať pracovné príležitosti vzhľadom na miestne potreby, aby organizovali odbornú prípravu a prácu a dohliadali na ňu čo najviac personalizovaným spôsobom a aby viedli neustály dialóg so zástupcami zamestnávateľov; vyzýva členské štáty, aby vytvorili systém odborenej prípravy zameraný na podnecovanie zamestnávateľov a súkromných spoločností k poskytovaniu odbornej prípravy väzňom s cieľom zamestnať ich po skončení výkonu trestu; nabáda členské štáty, aby vytvárali stimuly pre zamestnávateľov, ktorí chcú zamestnať bývalých väzňov, alebo nabádali bývalých väzňov, aby si založili vlastný podnik, vrátane finančných a fiškálnych stimulov; takisto nabáda členské štáty, aby zriadili kontaktné miesta pre prepustených väzňov, ktoré by poskytovali informácie a podporu pri hľadaní práce, ako aj povinné a prísne kontrolované diaľkové vzdelávanie;
64. pripomína, že Európsky sociálny fond je finančným nástrojom Únie určeným na zlepšovanie pracovných vyhliadok pre milióny Európanov, najmä tých, pre ktorých je ťažké nájsť si prácu, vrátane väzňov a bývalých páchatel'ov; víta vytváranie projektov na pomoc väzňom pri reintegrácii do spoločnosti a na trhu práce po odpykaní trestu;
65. zdôrazňuje, že žiadna práca, ktorú väzeň vykonáva, by nemala byť považovaná za formu trestu, pričom treba bojovať proti potenciálnemu zneužívaniu; zdôrazňuje, že pracovné príležitosti ponúkané väzňom by mali zodpovedať súčasným pracovným normám a technikám a mali by byť organizované tak, aby fungovali v rámci moderných systémov riadenia a výrobných postupov; vyzýva členské štáty na zabezpečenie toho, aby bola práca vo väzniciach lepšie platená než v súčasnosti; vyzýva Komisiu, aby uskutočnila porovnávaciu štúdiu o mzdách väzňov v členských štátoch, ktorej cieľom by bolo určiť spravodlivé a udržateľné úrovne odmeny, ktoré by umožnili každému väzňovi pracovať;
66. nabáda členské štáty, aby si vymieňali osvedčené postupy v oblasti vzdelávacích, rehabilitačných a reintegračných programov, a to najmä s cieľom zlepšiť reintegráciu po odchode z väzenia a pomáhať pri prevencii recidívy a ďalšej radikalizácie;
67. vyzýva inštitúcie EÚ, aby technicky a ekonomicky čo najviac podporovali zlepšovanie väzenských systémov a podmienok, najmä v členských štátoch, ktoré čelia vážnym finančným ťažkostiam;
68. vyzýva Komisiu, aby po prijatí tohto uznesenia každých päť rokov uverejňovala podrobnú správu o situácii týkajúcej sa väzňov v Európe vrátane hĺbkovej analýzy úrovne vzdelávania a odbornej prípravy poskytovaných väzňom a hodnotenia výsledkov (vrátane miery recidívy) dosiahnutých pri používaní alternatívnych opatrení k zadržiavaniu;

69. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, vládam a parlamentom členských štátov, Rade Európy, Parlamentnému zhromaždeniu Rady Európy, komisárovi Rady Európy pre ľudské práva a Európskemu výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Hoci sa to môže zdať zvláštne, od roku 2013 do roku 2014 sa v členských štátoch Rady Európy väzenská populácia znížila o 7 %. Podľa výročnej štatistiky Rady Európy v oblasti trestného súdnictva za rok 2014, ktorá bola uverejnená 8. marca 2016, sa podiel uväznených osôb na 100 miest znížil z 99 väzňov v roku 2011 na 96 väzňov v roku 2013 a na 94 väzňov v roku 2014. V mnohých krajinách je však situácia naďalej problematická, a to najmä v členských štátoch, ako sú Maďarsko, Belgicko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Portugalsko a Taliansko. Kým väznice v Európe sú stále blízko k stavu naplnenia svojej kapacity, cely vyšetrovacej väzby ju pravidelne prekračujú. Vzhľadom na to, že v roku 2014 bolo v Európe väznených 1 600 324 osôb, pričom toto číslo zahŕňa osoby uväznené po odsúdení, ako aj tie, ktoré sa nachádzajú vo vyšetrovacej väzbe a ešte len čakajú na rozsudok, ide o skutočný humanitárny problém. Uväznenie, ktoré je v podstate trestom, na ktorý sú väzni odsúdení, príliš často sprevádzajú také životné podmienky vo väzbe, ktoré predstavujú neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie, ako sa uvádza v článku 3 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

K tomuto problému sa často pridávajú ťažkosti súvisiace so zastaralým stavom väzenských zariadení, nedostatočnou zdravotnou starostlivosťou, násilím medzi väzňami, ale aj medzi väzňami a väzenským personálom, ktorý je veľmi často poddimenzovaný a chýba mu uznanie. Zdroje určené na prípravu na reintegráciu počas uväznenia a na sociálno-súdny dohľad na podporu reintegrácie väzňov sú v niektorých členských štátoch príliš často zanedbávané, a to až do takej miery, že úroveň recidívy a opätovnej väzby môže počas prvých piatich rokov po prepustení presiahnuť 50 %. Je preto vhodné podnecovať rozvoj vzdelávacej a sociálnej podpory, vďaka ktorej sa väzni pripravujú na prepustenie, ako aj rozvoj sociálno-súdneho dohľadu po prepustení, s cieľom umožniť lepšie zvládnutie trestu, úspešnú reintegráciu so spoločnosťou a zníženie rizika recidívy.

Spravodajkyňa sa domnieva, že je najvyšší čas pozrieť sa realite do očí. Fakty hovoria jasnou rečou a preukazujú, že systémy, ktoré sú výlučne represívne, sú neúčinné, ba dokonca kontraproduktívne. Treba podporovať osvedčené postupy existujúce v rôznych členských štátoch, najmä v škandinávskych krajinách, ktoré kladú na prvé miesto alternatívne tresty, zdravotnú a sociálnu starostlivosť o väzňov a prípravu na ich reintegráciu prostredníctvom systémov otvorených väzníc. Nová koncepcia, ktorú by sme si mali v súvislosti s väzenskou politikou osvojiť, by mala ponechávať viac priestoru na opatrenia obmedzujúce odnímanie slobody, ktoré by mali byť alternatívou k uväzneniu.

Zároveň nesmieme zabúdať na to, že okrem odňatia slobody a výkonu trestu je poslaním väzníc aj pripraviť väzňov na reintegráciu. Najpravdepodobnejšie je to možné prostredníctvom zabezpečenia lepšieho dohľadu nad väzňami, individualizácie ukladaných trestov, starostlivosti o psychiatrických pacientov, ktorí by sa mali povinne umiestňovať do zariadení vyhradených na tento účel, prostredníctvom dohliadania na najzraniteľnejších väzňov s cieľom obmedziť riziko samovrážd a zároveň prostredníctvom pozorného sledovania radikalizácie, aby sme boli schopní napredovať a lepšie chrániť naše spoločnosti pred bumerangovým efektom väzníc.

V tejto správe musíme stále pamätať na ochranu základných práv väzňov a na zachovávanie ľudskej dôstojnosti. Európsky výbor na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo

ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT) a Európsky súd pre ľudské práva však, žiaľ, každoročne konštatujú, že pričasto dochádza k ich porušovaniu viacerými spôsobmi.

Jedno je isté. Existuje nie jedno, ale viacero riešení, ktoré by mali byť prejavom skutočnej politickej vôle jednotlivých vlád a EÚ.

12.5.2017

STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ

pre Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci

k väzenským systémom a podmienkam
(2015/2062(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko: Barbara Matera

NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže v 28 členských štátoch tvoria ženy v priemere 4,5 % väzňov a zvýšený počet žien vo väzniciach je čiastočne spôsobený zhoršujúcimi sa ekonomickými podmienkami žien; keďže rozdeľovanie väzenkýň podľa veku je základnou zásadou ochrany neplnoletých osôb; keďže každé väzenské zariadenie by malo mať krídlo, do ktorého možno umiestniť zraniteľných väzňov;
- B. keďže väzenkyne sú veľmi často matkami, v ktorých výlučnej starostlivosti sú malé deti; keďže z dôvodu nerovnomerného územného pokrytia zariadení, ktoré ich môžu prijať, sú tieto ženy často umiestňované ďaleko od svojich detí a viac trpia rozpadom svojich rodinných väzieb;
- C. keďže jednotvárna povaha činností a izolácia ženských záchytných oddelení vo väzenských zariadeniach, do ktorých sa umiestňujú väzni oboch pohlaví, ženám mimoriadne sťažuje prístup k spoločným zariadeniam, akými sú sanitárne zariadenia, spoločensko-kultúrne priestory, športové ihriská alebo knižnice; keďže nie všetky väzenkyne sú schopné obsadiť pracovné pozície v centrálnych väzenských službách z dôvodu zákazu návštevy určitých spoločných zariadení; keďže takýto prístup, ktorý by mal byť pre väzenkyne zabezpečený, pomáha týmto ženám znovu vybudovať ich spoločenský život a prispieva k zmierňovaniu odcudzenia, pokiaľ ide o ich život vo väzení, čo je predpokladom pre akékoľvek opätovné začlenenie;
- D. keďže európske väzenské pravidlo 19.7 uvádza, že „osobitné zásobovanie sa má poskytovať v súvislosti s hygienickými potrebami žien“ a článok 23. ods. 1 Štandardných minimálnych pravidiel OSN pre zaobchádzanie s väzňami stanovuje, že „v inštitúciách pre ženy majú byť osobitné ubytovacie priestory určené na všetky potrebné typy

predpôrodnej a popôrodnej starostlivosti a ošetrovania“; keďže tieto pravidlá sa však v členských štátoch zriedkavo dodržiavajú a podľa projektu European Prison Observatory sa hygienické potreby žien v praxi nie vždy berú do úvahy či rešpektujú;

- E. keďže normy Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu vyžadujú, aby sa vo väzniciach obsadzoval zmiešaný personál, a stanovujú, že by „osoby zbavené slobody mali prehliadať len príslušníci personálu rovnakého pohlavia, a že všetky prehliadky, pri ktorých sa musí väzeň alebo väzenkyňa vyzliecť, by sa mali konať mimo dohľadu dozorného personálu opačného pohlavia“; keďže v Štandardných minimálnych pravidlách OSN pre zaobchádzanie s väzňami sa uvádza, že „žiadny zamestnanec mužského pohlavia nemá vstupovať do časti inštitúcie vyčlenenej pre ženy bez sprievodu dozorkyne“, a že „väzenkyne majú byť navštevované a prehliadané výhradne dozorkyňami“; keďže tieto postupy sa však v členských štátoch nie vždy dodržiavajú;
1. vyzýva členské štáty, aby zbierali informácie o všetkých aspektoch väzníctva, všetky údaje rozdelili podľa rodovej príslušnosti a štatistiky sprístupnili s cieľom zistiť, aké trestné činy a delikty ženy najčastejšie páchajú, a tiež zvážiť alternatívne formy zadržania za menej závažné trestné činy; v tejto súvislosti vyzýva členské štáty, aby prijali všetky potrebné opatrenia na riešenie problému prepĺnenia väzníc, ktorý v nijakom prípade nesmie predstavovať prekážku efektívneho uplatňovania zásady rovnosti medzi ženami a mužmi;
 2. vyzýva členské štáty, aby zaistili, že vo väzniciach sa zabezpečujú všetky hygienické potreby a potreby zdravotnej starostlivosti žien vrátane gynekologického zdravia, predpôrodnej a popôrodnej starostlivosti, menštruačných pomôcok a sexuálneho a reprodukčného zdravia, a aby prijali vhodné opatrenia na riešenie neprimerane vysokého počtu prípadov užívania drog medzi väzenkyňami;
 3. poznamenáva, že medzi ženami vo väzniciach je nadmerne vysoký výskyt duševných chorôb a že ženy sú náchylné k sebapoškodzovaniu a samovraždám, mávajú problémy s drogami či nadmernou konzumáciou alkoholu a sú vystavené sexuálnemu zneužívaniu; vyzýva členské štáty, aby zohľadnili špecifické potreby žien a zlepšili tak ich podmienky vo väzniciach, okrem iného psychosociálnou podporou, prevenciou, monitorovaním a vhodnou a dostatočnou liečbou porúch telesného aj duševného zdravia; žiada preto členské štáty, aby investovali do kvalifikovaného podporného personálu s cieľom zabezpečiť, že tieto otázky sa budú riešiť a možno dosiahnuť skutočné zlepšenia, a aby podľa možnosti zabezpečili rozdeľovanie žien podľa veku a poskytnutie krídla pre najzraniteľnejších väzňov;
 4. vyzýva členské štáty, aby venovali osobitnú pozornosť ochrane zdravia, dôstojnosti a súkromia žien vo väzenských zariadeniach s ohľadom na ich špecifické potreby zdravotnej starostlivosti a hygienické potreby, pretože práve tie môžu byť zanedbávané alebo nevhodne ošetrované vzhľadom na nízky počet žien v takýchto zariadeniach; pripomína členským štátom, že opätovné nadobudnutie sebavedomia je mimoriadne dôležitou súčasťou ľudskej dôstojnosti;
 5. považuje za nevyhnutné, aby sa osobitná pozornosť venovala potrebám väznených žien počas tehotenstva, ale aj po pôrode, a aby sa im poskytli primerané priestory na dojčenie a kvalifikovaná a špecializovaná ošetrovateľská starostlivosť; považuje za vhodné zamyslieť sa nad alternatívnymi modelmi, ktoré zohľadňujú dobré podmienky detí vo

väzniciah; zastáva názor, že automatické oddelenie matky od jej dieťaťa spôsobuje dieťaťu silné emočné rozrušenie a môže predstavovať dodatočný trest pre matku; vyzýva členské štáty, aby zaviedli opatrenia umožňujúce matkám zostať so svojimi deťmi čo najdlhšie; vyzýva členské štáty, aby podnikli kroky na podporu väzenkýň, ktoré sú matkami, poskytovaním praktickej a finančnej podpory návštev detí a ich opatrovníkov a predĺžením návštevých hodín pre deti a času na telefonovanie pre matky; vyzýva členské štáty, aby ženám vo väzení poskytovali služby týkajúce sa sexuálneho a reprodukčného zdravia;

6. vyzýva členské štáty, aby prestali tolerovať násilie páchané na väzenkyniach a ponižujúce praktiky, ktoré predstavujú porušovanie základných ľudských práv; vyzýva členské štáty, aby podnikli aktívne a preventívne kroky v boji proti všetkým formám násilia páchaného personálom a inými väzňami na ženách a LGBTQI osobách vo väzniciah; vyzýva členské štáty, aby prijali všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie psychologickkej pomoci prostredníctvom kvalifikovaného personálu pre všetky väzenkyne, ktoré sa stali obeťami rôznych foriem násilia;
7. poukazuje na zložité podmienky, v ktorých žijú transrodoví ľudia vo väzniciah; naliehavo žiada členské štáty, aby zabezpečili prístup ľudí, ktorí menia svoje pohlavie, k hormonálnej liečbe a psychologickkej podpore a ich umiestňovanie do väzníc, ktoré zodpovedajú ich sexuálnej identite;
8. zdôrazňuje mimoriadnu zraniteľnosť LGBTQI väzňov, ktorí sú vystavení najväčšiemu riziku diskriminácie, zneužívania a sexuálneho násilia; vyzýva členské štáty, aby poskytovali samostatné cely s cieľom zaistiť bezpečnosť, dôstojnosť a súkromie transsexuálnych a intersexuálnych väzňov;
9. nabáda členské štáty, v ktorých sú prostitútky zadržované za ponúkanie sexuálnych služieb, aby zrevidovali svoje právne predpisy so zreteľom na švédsky model a navrhli stratégie, ktoré pomôžu prostitútkam zanechať prostitúciu;
10. v tejto súvislosti odsudzuje systematickú prax odoberania podprsieniek ženám v policajnej väzbe, čo je vzhľadom na súvisiace riziká neprimeraný postup;
11. vyzýva Komisiu, aby stanovila ako prioritu akčný plán na zavedenie a hodnotenie stratégie EÚ na boj proti radikalizácii a náboru teroristov s politikou s osobitným rodovým prístupom vrátane odporúčaní týkajúcich sa predchádzania radikalizácii žien vo väzniciah na základe najlepších postupov; vyzýva členské štáty, aby koordinovali svoje stratégie a vymieňali si informácie a skúsenosti, ktoré majú k dispozícii, s cieľom podniknúť všetky kroky potrebné na prevenciu potenciálnej radikalizácie žien vo väzniciah; poukazuje na to, že teroristické skupiny by mohli zapájať ženy vo väzniciah do svojej činnosti mnohými spôsobmi, okrem iného sobášmi a presvedčaním žien, aby robili nábor ďalších osôb alebo páchali násilné činy; pripomína potrebu uplatňovať počas väznenia aj po ňom opatrenia týkajúce sa sociálnej pomoci, ktoré sa s cieľom zabrániť sociálnemu vylúčeniu a recidíve zameriavajú na prípravu väzňov na reintegráciu a pomoc väzňom s reintegráciou, najmä pokiaľ ide o hľadanie ubytovania a zamestnania;
12. považuje za nevyhnutné, aby väzenkyne a LGBTQI väzni mali primeraný prístup k službám starostlivosti o svoje telo a osobnej hygieny; zdôrazňuje, že starostlivosť o telo a osobná hygiena sú neodňateľné práva človeka a musia sa považovať za súčasť duševnej

pohody;

13. uznáva, že úroveň vzdelania väzenkýň je v priemere dosť nízka; žiada preto členské štáty, aby venovali dodatočnú pozornosť vzdelávacím programom, odbornej príprave a opatreniam zameraným na sociálnu reintegráciu s cieľom zjednodušiť opätovné začlenenie žien do spoločnosti;
14. naliehavo vyzýva členské štáty, aby zabezpečili dodržiavanie medzinárodných a európskych noriem zamestnávania personálu oboch pohlaví s cieľom ochrániť väzenkyne pred násilím zo strany mužských zamestnancov;
15. považuje za nevyhnutné, aby sa prijali primerané opatrenia na zabezpečenie úplnej a spravodlivej reintegrácie väzenkýň, a to aj prostredníctvom odstránenia postupov, ktoré v porovnaní s mužmi pripravujú ženy na horšie platenú prácu, ako napríklad textilný priemysel a upratovanie, a prostredníctvom realizácie rodovo špecifických reintegračných programov;
16. vyzýva členské štáty, aby zdravotníckemu a väzenskému personálu, ktorý prichádza do styku s väzenkyňami, poskytovali primeranú odbornú prípravu, pretože ženy sú často vystavované rodovo špecifickému zneužívaniu, násiliu alebo vykorisťovaniu zo strany ostatných väzňov či zamestnancov.

INFORMÁCIE O PRIJATÍ VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

Dátum prijatia	11.5.2017
Výsledok záverečného hlasovania	+: 22 -: 2 0: 4
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Daniela Aiuto, Maria Arena, Beatriz Becerra Basterrechea, Malin Björk, Iratxe García Pérez, Arne Gericke, Anna Hedh, Mary Honeyball, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Florent Marcellesi, Angelika Mlinar, Margot Parker, Marijana Petir, Pina Picierno, Jadwiga Wiśniewska, Jana Žitňanská
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Izaskun Bilbao Barandica, Edouard Martin, Clare Moody, Jordi Solé, Mylène Troszczynski, Monika Vana, Julie Ward
Náhradníci (čl. 200 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	Eduard Kukan, Claudia Schmidt, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Axel Voss

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN VO VÝBORE POŽIADANOM O STANOVISKO

22	+
ALDE	Beatriz Becerra Basterrechea, Izaskun Bilbao Barandica, Angelika Mlinar
EFDD	Daniela Aiuto
GUE/NGL	Malin Björk
PPE	Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Eduard Kukan, Claudia Schmidt, Axel Voss
S&D	Maria Arena, Iratxe García Pérez, Anna Hedh, Mary Honeyball, Edouard Martin, Clare Moody, Pina Picierno, Claudiu Ciprian Tănăsescu, Julie Ward
VERTS/ALE	Florent Marcellesi, Jordi Solé, Monika Vana

2	-
EFDD	Margot Parker
ENF	Mylène Troszczynski

4	0
ECR	Arne Gericke, Jadwiga Wiśniewska, Jana Žitňanská
PPE	Marijana Petir

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania

INFORMÁCIE O PRIJATÍ V GESTORSKOM VÝBORE

Dátum prijatia	21.6.2017
Výsledok záverečného hlasovania	+: 44 -: 4 0: 3
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Martina Anderson, Gerard Batten, Heinz K. Becker, Michał Boni, Caterina Chinnici, Daniel Dalton, Rachida Dati, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Monika Flašíková Beňová, Kinga Gál, Ana Gomes, Sylvie Guillaume, Monika Hohlmeier, Sophia in 't Veld, Eva Joly, Dietmar Köster, Barbara Kudrycka, Marju Lauristin, Monica Macovei, Roberta Metsola, Claude Moraes, József Nagy, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Sergei Stanishev, Traian Ungureanu, Marie-Christine Vergiat, Udo Voigt, Beatrix von Storch, Kristina Winberg, Auke Zijlstra
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Joëlle Bergeron, Carlos Coelho, Pál Csáky, Gérard Deprez, Iratxe García Pérez, Maria Grapini, Petr Ježek, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Nuno Melo, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Morten Helveg Petersen, Christine Revault D'Allonnes Bonnefoy, Josep-Maria Terricabras, Anders Primdahl Vistisen, Axel Voss
Náhradníci (čl. 200 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	Josu Juaristi Abaunz, Karin Kadenbach

ZÁVEREČNÉ HLASOVANIE PODĽA MIEN V GESTORSKOM VÝBORE

44	+
ALDE	Gérard Deprez, Petr Ježek, Maite Pagazaurtundúa Ruiz, Morten Helveg Petersen, Sophia in 't Veld
EFDD	Joëlle Bergeron, Laura Ferrara
GUE/NGL	Lucy Anderson, Cornelia Ernst, Josu Juaristi Abaunz, Marie-Christine Vergiat
NI	Udo Voigt
PPE	Heinz K. Becker, Michał Boni, Carlos Coelho, Pál Csáky, Rachida Dati, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Kinga Gál, Monika Hohlmeier, Barbara Kudrycka, Nuno Melo, Roberta Metsola, József Nagy, Csaba Sógor, Traian Ungureanu, Axel Voss
S&D	Caterina Chinnici, Monika Flašíková Beňová, Iratxe García Pérez, Ana Gomes, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Karin Kadenbach, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Dietmar Köster, Marju Lauristin, Claude Moraes, Christine Revault D'Allonnes Bonnefoy, Birgit Sippel, Sergei Stanishev
Verts/ALE	Eva Joly, Judith Sargentini, Josep-Maria Terricabras

4	-
EFDD	Gerard Batten, Kristina Winberg, Beatrix von Storch
ENF	Auke Zijlstra

3	0
ECR	Daniel Dalton, Monica Macovei, Anders Primdahl Vistisen

Vysvetlenie použitých znakov:

+ : za

- : proti

0 : zdržali sa hlasovania